

15.11.2010	
02	3156

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ПРАВНОГ ФАКУЛТЕТА У НИШУ

Научно-стручно веће за друштвене и хуманистичке науке Универзитета у Нишу, на седници од 13. 10. 2010. године, је Одлуком бр. 01-2782 формирало Комисију за писање извештаја о пријављеним учесницима на Конкурсу за избор једног наставника у звање доцент или ванредни професор за ужу Трговинско-правну научну област на Правном факултету у Нишу, у следећем саставу: проф. др Александар Ђирић, редовни професор Правног факултета у Нишу за предмет Међународно трговинско право, председник; проф. др Радован Вукадиновић, редовни професор Правног факултета у Крагујевцу за предмет Међународно трговинско право и проф. др Витомир Поповић, редовни професор Правног факултета у Бања Луци за предмет Међународно привредно право.

Пошто смо прегледали пријаву кандидата и поднете прилоге, у име Комисије подносимо Изборном већу Правног факултета Универзитета у Нишу следећи

ИЗВЕШТАЈ

На Конкурс за избор једног наставника у звање доцента или ванредног професора за ужу Трговинско-правну научну област, објављеном у „Службеном гласнику РС“, бр. 47/2010. од 22. јула 2010. године, пријавио се један кандидат: др Предраг Цветковић, доцент Правног факултета у Нишу за предмет Међународно трговинско право на Катедри за трговинско-правне науке. Кандидат је пријаву поднео благовремено, са потребним прилозима.

I

БИОГРАФСКИ ПОДАЦИ

Кандидат др Предраг Цветковић рођен је 15. 02. 1970. године у Нишу, где и данас живи са пребивалиштем у улици Војводе Мишића 60/22.

Кандидат је основну и средњу школу завршио у Нишу. На Правном факултету Универзитета у Нишу дипломирао је у року, 13. 04. 1995. године са просечном оценом 9, 13. Добитник је Повеље Универзитета у Нишу за најбољег дипломираног студента Правног факултета у Нишу у школској 1994/95. години.

Последипломске студије уписао је на Правном факултету у Нишу, 01. 04. 1995. године, на Смеру за трговинско-правне (тада привредно-правне) науке. Магистарску тезу „**Закључивање уговора о међународној продаји робе**“ (Ниш, 2000, 192. стр.) одбранио је 22. 06. 2000. године. Докторску дисертацију „**Међународноправна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика**“ (Ниш, 2005, 484 стр.) одбранио је на Правном факултету у Нишу 06. 04. 2005. године, стекавши тиме научни степен доктора правних наука из области Међународног трговинског права.

У периоду 01. 10. 2001-01. 02. 2002. године, као стипендиста Фондације за академску размену Републике Аустрије, боравио је на Правном факултету Универзитета у Салцбургу (Аустрија).

Успешно је завршио једномесечни курс „Примена права Европске уније“, одржан на Централно-европском универзитету у Будимпешти (Мађарска), у периоду 27.06-25. 07. 2005. године.

Од септембра 2003. до јуна 2005. године био је стипендиста Фондације „ОСИ“. Као стипендиста ове Фондације у наведеном периоду боравио је на пет семинара о унапређењу високог образовања у земљама Источне и Централне Европе.

У периоду 30.03-01. 05. 2008. године боравио је, као стипендиста Фондације за академску размену Републике Аустрије на Правном факултету Универзитета у Бечу (Аустрија, факултет „*Juridicum*“). Циљ боравка било је истраживање и припрема за писање монографије о праву Светске трговинске организације.

Служи се енглеским и немачким језиком.

Кандидат др Предраг Цветковић започео је универзитетску каријеру на Правном факултету у Нишу. Радни однос на овом Факултету засновао је 01. 02. 1996. године у статусу асистента-приправника за предмет Међународно трговинско (тада Међународно привредно) право. За асистента на истом предмету изабран је 19. 01. 2001. За доцента Правног факултета изабран је 1. фебруара 2006. године, у ком је звању и данас.

II

ПРЕГЛЕД НАУЧНОГ И СТРУЧНОГ РАДА КАНДИДАТА

1. НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ ДО ИЗБОРА У ЗВАЊЕ АСИСТЕНТА

До избора у звање асистента, кандидат др Предраг Цветковић објавио је следеће научне и стручне радове:

1. „**Унификација општег дела међународног привредног уговорног права**“; Зборник радова Правног факултета у Нишу, 1999, стр. 209-205);

2. „**Међународно трговинско право: стручни есеји**“ (коаутор са проф. др Александром Ђирићем; Центар за публикације Правног факултета у Нишу, 2001, 484 стр.).

Такође, јавно је брањена и оцењена његова магистарска теза **“Закључивање уговора о међународној продаји робе”** (Ниш, 2000, стр. 192).

Горе наведени радови били су предмет анализе приликом избора кандидата др Предрага Цветковића у звање и на радно место асистента за предмет Међународно трговинско право, а оцена ових радова садржана је у Извештају Комисије бр. 02/175 од 15. 01. 2001. године, упућеног Наставно-научном већу Правног факултета у Нишу.

2. НАУЧНИ И СТРУЧНИ РАДОВИ ОБЈАВЉЕНИ ДО ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА

Од избора у звање асистента, кандидат др Предраг Цветковић објавио је 11 (једанаест) стручних и научних радова.

1. **“Тумачење уговора о међународној продаји робе: улога принципа добре вере и проблем “међународне” интерпретације”**; У: Право и привреда, бр. 5-8 (2001), стр. 966-979;

2. **“The Characteristics of an Offer in CISG and PECL”**; У: *Pace International Law Review, Vol. 14, No 1 (2002)*, стр. 121-136;

3. **“Политички ризици подобни за издавање МИГА гаранција”**; У: Право и привреда, бр. 5-8 (2002), стр. 715-724;

4. **“Међународни споразуми као извор међународног инвестиционог права”**; У: Право и привреда, бр. 5-8 (2003), стр. 516-530;

5. **“Начела правног третмана страних инвестиција у међународним изворима и инвестиционим законодавствима земаља Балкана”**; У: Култура у процесима развоја, регионализације и евроинтеграције Балкана, Институт за социологију Филозофског факултета у Нишу, 2003, стр. 195-206;

6. **“О ефектима страних инвестиција: разлика између стварности и предрасуда”**; У: Квалитет међународних односа, свест о регионалном идентитету и могућности сарадње и интеграције на Балкану, Институт за социологију Филозофског факултета у Нишу, 2004, стр. 157-168;

7. **“О процедуралној заштити страних инвестиција”**; У: Регионални развој и интеграција Балкана у структуре ЕУ – балканска раскршћа и алтернативе, Институт за социологију Филозофског факултета у Нишу, 2004, стр. 249-263;

8. **“Правни режим страних инвестиција у прединвестиционој фази инвестиционог процеса”**; У: Друштвене промене, културни и етнички односи и евроинтеграцијски процеси на Балкану; Институт за социологију Филозофског факултета у Нишу, 2004, стр. 87-99;

9. **„Билатерални споразуми о заштити инвестиција као инструменти заштите страних улагања у земљама западног Балкана“**; У: Балкан у процесу евроинтеграције, Филозофски факултет у Нишу, Институт за социологију, 2005, стр. 155-179;

10. **„Стабилизациона клаузула у државним инвестиционим споразумима као инструмент заштите страних инвеститора“** (коаутор са проф. др Александром Ћирићем) У: Право и привреда, бр. 5-8 (2005), стр. 713-727;

12. „Међународноправна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика“ (Ниш, 2005, 484 стр.); докторска дисертација одбрањена на Правном факултету у Нишу, 06. 04. 2005. године.

Горе наведени радови били су предмет оцене Комисије за писање извештаја за избор кандидата др Предрага Цветковића у звање доцента за ужу Трговинско-правну научну област од 14. 12. 2005. године, који је Научно-стручно веће Универзитета у Нишу усвојило Одлуком од 01. 02. 2006. године.

3. ПРЕГЛЕД НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА ОБЈАВЉЕНИХ ОД ИЗБОРА У ЗВАЊЕ ДОЦЕНТА

Од избора у звање доцента, кандидат др Предраг Цветковић објавио је две монографије и 24 (двадесет и четири) стручна и научна рада. У даљем тексту Извештаја дат је краћи приказ и анализа радова које је кандидат објавио након избора у звање доцента.

А) Монографије

Међународно право страних инвестиција / Предраг Цветковић. – Београд : Задужбина Андрејевић, 2007. – 138 стр. ; 23 цм; ISBN 978-86-7244-625-8; **категорија: М42 -монографија националног значаја.**

Предмет монографије је анализа правног режима страних инвестиција, установљеног правилима међународног порекла, која се у својој укупности називају „Међународно инвестиционо право“ - МИП. Циљ уређивања материје страних инвестиција на међународном нивоу је да се обезбеди одговарајући баланс интереса субјеката инвестиционог односа изградњом правила чија примена гарантује правичан, ефикасан и од субјективних политичких потреба држава аутономни третман страног капитала. Остварење ове равнотеже усложњава чињеница различитости правног карактера ових субјеката: са једне је стране држава као јавно-правни ентитет са капацитетом суверена, а са друге стране инвеститор као приватно-правни субјект. Потреба изналажења обострано прихватљивог и реално применљивог копромиса између ових интереса кључ је за разумевање и тумачење правила којима се уређује међународно-правни режим страних инвестиција. Након излагања о систему Међународног инвестиционог права, анализирана су субјективна и објективна начела правног поступања са страним инвестицијама, установљена у релевантним међународним документима. Ова начела у пракси имају значај темељних принципа међународне материјално-правне регулативе иностраних улагања. Уз наведена начела, идентификују се, дефинишу и упоређују основне карактеристике клаузула споразума државедомаћина и страног инвеститора: стабилизациона и клаузула поновног преговарања. Наведене клаузуле имају у пракси доказани потенцијал значајног материјално-правног дејства на инвестициони однос. Непоштовање права и кршење обавеза установљених материјално-правилима МИП-а захтевало је креирање процедуралних инструмената којима ће се обезбедити ефективна примена ових правила. Најзначајни корак у овом правцу је формирање центра за решавање инвестиционих спорова у оквиру Светске банке. Основни циљ настанка

Центра је деполитизација инвестиционих спорова путем обезбеђења независног форума пред којим ће ти спорови бити решавани. Монографија садржи општа разматрања о осигурању (гарантовању) страних инвестиција са посебним акцентом на карактеристикама Мултилатералне агенције за осигурање страних инвестиција (МИГА). Монографија „Међународноправна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика“ научно је дело које се бави материјом чија је неоспорна актуелност истовремено и изазов за истраживаче који се њоме баве. Монографија је први рад у домаћој правној литератури који третира материју међународноправне заштите страних инвестиција као целовити систем.

2. Увод у право Светске трговинске организације / Предраг Цветковић.

– Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2010. - 291 стр. ; 24 цм *ISBN* 978-86-7148-115-1, COBISS. SR-ID176286732; **категорија: M42 -монографија националног значаја.**

Монографија „Увод у право Светске трговинске организације“ централни је рад кандидата у периоду након избора у звање доцента. Предмет анализе монографије су основне институционалне поставке, начела и природа правног система Светске трговинске организације као мултилатералног правног оквира међународне економске размене. Резултати истраживања аутора изложени су на укупно 316 страна компјутерски обрађеног текста. Рад садржи 967 напомена. Списак литературе садржи 136 библиографских јединица (133 чланка и 13 монографија) на српском, енглеском и немачком језику, праћених са 6 стручних студија. Истраживачка грађа укључује интегралне текстове споразума из система Светске трговинске организације, као и изворнике извештаја *GATT* панела (15 извештаја), односно панела и Апелационог тела Светске трговинске организације (76 извештаја). Библиографија садржи 12 самореференци аутора на своје претходне радове. Избор наведене теме монографије потврђује до сада више пута исказану академску храброст аутора. Право Светске трговинске организације је најзначајнији сегмент институционалне реакције на глобализацију услова и околности реализације међународне економске размене. Као правни феномен, систем норми садржан у СТО споразумима има више карактеристика које га, посматрано кроз визуру њиховог узајамног прожимања, чине јединственим у поређењу са другим изворима који такође творе правни режим међународних економских односа. Те карактеристике су следеће: универзално поље територијалне примене; општи предмет регулисања; својство „саморегулаторног система“, који креира норму и спроводи је. Право Светске трговинске организације, својим значајем и магнитудом ефеката које производи, заслужује пуну позорност академске заједнице. Структура монографије уравнотежена је и усклађена са циљевима које је истраживач поставио. У првом од два дела монографије, названом „**Општа разматрања о праву Светске трговинске организације**“, дата је оквирна анализа: институционалне структуре права Светске трговинске организације; порекла, елемената и правне природе правног система СТО, основних карактеристика система решавања спорова установљеног правилима Светске трговинске организације. Први део монографије, дакле, заснован је на два основна правца анализе: институционалне структуре СТО као међународне организације, са једне, и карактеристика правног система

установљеног тзв. „обухваћеним“ споразумима из оквира Светске трговинске организације, са друге стране. Аутор у овом делу постепено уводи читаоца у предмет истраживања, успешно га водећи кроз лавиринте правног система сачињеног од бројних норми различитих по правном карактеру, предмету регулисања и правнополитичком значају. Избор предмета анализе другог дела монографије заслужује пажњу. Полазна премиса аутора је да сваки правни систем оставља маргину која му омогућава флексибилност и развој у зависности од околности у којима функционише: ни један правни оквир не може бити у тој мери комплексан да има одговор на свако отворено питање које спада у његов предмет регулисања, или да је у стању да елиминисе могућност постојања правних празнина, односно двосмислених или контрадикторних одредби. Код права СТО ова „еластичност“ оправдана је колико динамизмом, још у већој мери и чињеницом да је Светска трговинска организација прва универзална међународна организација чији је циљ стварање глобалног правног оквира међународне трговине. Консеквенце њеног рада су, дакле, предвидљиве само начелно: у осталим сегментима, деловање права СТО (мада делом засновано на традицији Општег споразума о царинама и трговини), у извесној мери јесте „ход по непознатој земљи“. Аутор с правом закључује да право СТО захтева одређена руководна начела која служе за усмеравање начина примене и спровођења норми из сопственог корпуса. Начела обезбеђују „кључ“ у коме се имају тумачити појединачне двосмислене или контрадикторне правне одредбе, односно попуњавати правне празнине. Она су од великог значаја за примену норми из споразума СТО, пре свега, приликом решавања спорова од стране панела и апелационог тела. Конзистентност, правичност и целисходност ових одлука процењују се у светлу примене постојећих принципа. У складу са горе наведеном претпоставком, други део монографије, назван **„Принципи права Светске трговинске организације“**, након уводног дела који се бави дефинисањем кључних постулата улоге правних принципа у праву СТО, даје анализу структуре и дејства три групе принципа: **принципа права СТО у ужем смислу**, попут принципа добре вере, принципа правичног процеса и принципа пропорционалности; реч је о принципима који се у идентичном или модификованом облику јављају и у другим правним системима; принципа права СТО који имају за циљ усаглашавање одређених правно-политичких приоритета (правно-политички принципи), попут принципа специјалног третмана, принципа права СТО који извор имају у потреби остваривања одређених економских циљева (правно-економски принципи); из ове групе принципа предмет анализе је принцип недискриминације, односно два његова појавна облика у праву СТО: начело највећег повлашћења и начело националног третмана. За похвалу је методолошки приступ аутора који је предмет истраживања фокусирао на тежишне тачке права Светске трговинске организације: на институционалну структуру, на природу правног система, односно на правне принципе на којима право Светске трговинске организације, као правна структура, почива. Тиме је он елиминисао могућност да монографија добије енциклопедијски карактер, заснован на „хоризонталном“ истраживању: избор питања која су у њој обрађена резултат је става да монографија чија је намена покушај разјашњавања кључних елемената одређеног правног система (посебно када је тај систем релативно нов и још увек у фази

развоја) мора дати њихову јасну и свеобухватну вертикалну анализу. Таква анализа својом природом не може обухватити сва, већ само поједина питања и проблеме. При томе аутор наглашава да ни у ком случају не пледира да друга питања из корпуса права СТО нису важна за правилно сагледавање и примену норми правног система Светске трговинске организације. Монографија је писана јасним језиком и уверљивим стилем. Закључивање је праћено практичним примерима примене права СТО, уз паралелно изношење различитих ставова о појединим питањима и аргументима којима се такви различити ставови образлажу. Грађа на којој се темељи истраживање коришћена је рационално, критички и у складу са начелом академске коректности. Реч је о првом свеобухватном раду на тему права Светске трговинске организације у домаћој правној литератури.

Б) ЧЛАНЦИ

1. **Систем решавања спорова у оквиру Светске трговинске организације /** Предраг Цветковић. У: Право и привреда. – Београд : Удружење правника у привреди Србије и Црне Горе, 2006. – Бр. 5-8 (2006), стр. 659-675 ISSN 0354-3501; **категорија М52-рад у часопису националног значаја.**

Аутор износи тврдњу да је систем решавања спорова у оквиру Светске трговинске организације (СТО), установљен СТО споразумом под називом „Договор о правилима и процедурама за решавање спорова“ (ДСУ), успешан је покушај превазилажења неспоразума држава чланица. Респектован како од стране економски слабијих, тако и од привредно моћних држава, Решавање спорова у оквиру *WTO* реализује се кроз три институције: а) Орган за решавање спорова-ДСБ); б) панеле; ц) апелациони орган. Панели и апелациони орган своје одлуке и препоруке базирају на правним, а не на политичким и дипломатским разлозима, што је делом била карактеристика система решавања спорова у оквиру Општег споразума о царинама и трговини. Основни циљ СТО система решавања спорова је да се гарантују права држава чланица заснована на споразумима закљученим у оквиру Светске трговинске организације, с обзиром да је „ефикасно решавање ситуација у којима стране сматрају да су им права угрожена од суштинске важности за функционисање СТО“.

2. **Критеријуми утврђивања меродавног материјалног права у поступку пред ICSID центром /** Предраг Цветковић. У: Право и привреда. – Београд : Удружење правника у привреди Србије, 2007. – Бр. 5-8 (2007), стр. 375-387. ISSN 0354-3501; **категорија М52-рад у часопису националног значаја.**

Предмет рада је анализа критеријума одређивања меродавног материјалног права у поступку решавања спорова између државе домаћина инвестиције и страног инвеститора пред Центром за решавање инвестиционих спорова (ICSID центар). Ови су критеријуми садржани у Конвенцији о оснивању Центра и у функцији су обезбеђења независности поступка који се води пред арбитражама Центра од националних правних система. Наведени циљ сагледан је у светлу чињенице да у споровима пред *ICSID* центром постоји „асиметричност“ међународноправног статуса страна: државе као јавноправног субјекта са сувереним правом уређивања правног режима економских активности на својој територији, са једне, и инвеститора, као субјекта приватног права, са друге стране.

ICSID Конвенција дефинише систем и хијерархију примене критеријума одређивања меродавног материјалног права, креирајући тиме водич арбитрама које се материјално право има применити.

3. Принцип пропорционалности у праву СТО : пример члана XX *GATT*-а / Предраг Цветковић; У: Право и привреда. – Београд : Удружење правника у привреди Србије, 2008. – Бр. 5-8 (2008), стр. 692-705. ИССН 0354-3501; категорија М52-рад у часопису националног значаја.

Принцип пропорционалности у контексту примене члана XX Општег споразума о царинама и трговини (*GATT*), којим се предвиђа могућност да државе чланице, користећи изузетке установљене овим чланом, регулаторним мерама ограниче или искључе примену појединих одредби Споразума. Стандард подразумева просуђивање о односу суверених регулаторних права државе чланице и њених обавеза заштите јавних интереса, са једне, и њених обавеза као државе уговорнице Општег споразума о царинама и трговини, са друге стране. Примена принципа пропорционалности, при томе, не би смела да буде само начелно одмеравање две групе супротстављених интереса: оних који су условљени значајем слободне трговине и заштићени одредбама *GATT*-а, и легитимних јавноправних циљева и интереса државе уговорнице. *Ratio* примене принципа пропорционалности није давање приоритета једној или другој групи сукобљених интереса. Да би се таква могућност спречила, тест пропорционалности у односу на примену члана XX *GATT*-а примењује се двостепено: анализом валидности регулаторних мера државе „*in abstracto*“ (први степен теста пропорционалности у контексту члана XX *GATT*-а) и проценом ових мера у светлу „духа“ члана XX, садржаног у његовој преамбули (други степен теста пропорционалности; процена „*in concreto*“), с циљем спречавања да начелно легитимне регулаторне мере државе, засноване на изузетцима предвиђеним чланом XX, у датим околностима узрокују кршење права других држава уговорница Споразума.

4. Повеља о енергији као правни оквир инвестирања у сектор енергетике земаља западног Балкана / Предраг Цветковић У: Друштвена истраживања. – Зеница : Правни факултет, 2008. – Бр. 2 (2007), стр. 65-75; категорија М52-рад у часопису националног значаја.

Предмет овог рада је анализа инвестиционог режима установљеног Повељом о енергији (е. „*Energy Charter Treaty*“). Повеља је обавезујући међународни споразум настао са искључивим циљем регулисања економске сарадње у енергетском сектору. Приступиле су јој и ратификовале је готово све државе западног Балкана. Инвестициони режим установљен Повељом својом структуром рефлектује садржину других извора међународног права страних инвестиција. Пажњу теоретичара и праксе изазива покушај креатора Повеље да се, на нивоу обавезе „меког нормативитета“, примена релативних стандарда третмана (начела највећег повлашћења и националног третмана) прошири и на преинвестициону фазу инвестиционог процеса (фазу у којој држава суверено одлучује о „праву на инвестирање“), односно да се дејство релативних стандарда не ограничи само на постинвестициону фазу (фазу када је држава домаћин одобрила инвестицију). У одсуству сагласности држава уговорница Повеље о енергији о примени стандарда

националног третмана и највећег повлашћења на прединвестициону фазу, креатори Повеље утврдили су обавезу држава уговорница да “предузму најбоље напоре” у циљу изједначења материјалноправне заштите инвестиција у прединвестиционој и постинвестиционој фази. Када је реч о значају Повеље за земље региона, она, заједно са Споразумом о оснивању енергетске заједнице Југоисточне Европе, чини двоструки колосек уједначавања регулаторног оквира енергетског сектора. Овај процес погодује развоју сектора енергетике, те рационалном и одрживом коришћењу природних енергетских ресурса. Наведена дијалектика, узимајући кључни значај енергетике за националне привреде, може имати само позитиван утицај на економије како сваке од страна уговорница појединачно тако и региона западног Балкана у целини.

5. Улога Светске трговинске организације у развоју међународног права конкуренције / Предраг Цветковић У: Зборник радова Правног факултета у Нишу. – Ниш : Правни факултет, 2008. – Бр. 52 (2008), стр. 111-128; **категорија М52-рад у часопису националног значаја.**

Аутор полази од тврдње да је *ratio legis* међународног права конкуренције санкционисање могућности да конкуренција на националном тржишту буде ограничена или нарушена радњама и понашањима која чине правни субјекти под суверенитетом друге државе. Природна последица оваквог стања су напори да се створи систем заштите конкуренције који би био делотворан инструмент на међународном тржишту робе, услуга и новца. Право конкуренције још увек није сазрело за регулисање у форми универзалног обавезујућег међународног споразума. Искуства из активности Светске трговинске организације у вези укључивања права конкуренције у систем права СТО, показују две врсте препрека за пуну реализацију наведеног процеса: правнополитичке (бојазан неразвијених и држава у развоју да би правни инструмент универзалног важења био суштински коришћен за нежељену либерализацију њихових тржишта) и структуралне природе (различита природа права конкуренције у односу на право спољнотрговинске размене: док је прво отеловљено у нормама са карактером правних стандарда, друго је засновано на принципу међусобних концесија и дефинисању права на приступ националним тржиштима). Тренутни застој у развоју права конкуренције као потенцијалног дела права СТО, могао би и морао бити превазиђен креативном интерпретацијом постојећих норми споразума закључених у оквиру Светске трговинске организације, који својом материјалном садржином могу бити правни основ заштите од нарушавања конкуренције на међународном тржишту. Тиме би се, могуће, дао подстицај за даље напоре у оквиру СТО, усмереним ка стварању јединственог међународног права конкуренције.

6. О праву Светске трговинске организације: *pro et contra* конституционалне природе / Александар Ђирић, Предраг Н. Цветковић, У: Право и привреда. – Београд : Удружење правника у привреди Србије, 2009.–Бр.1-4(2009),стр.481-494. ИССН 0354-350; **категорија М52-рад у часопису националног значаја.**

У овом раду аутори заступају став да одређивање карактера права Светске трговинске организације укључује разматрања о постојању или негацији

његове конституционалне природе. Став о конституционалним карактеру права СТО заступа део престижне јуриспруденције, базирајући га, алтернативно, на: институционалној структури Светске трговинске организације; заштити „универзалних нормативних вредности“, као једном од њених задатака; одликама система решавања спорова држава чланица СТО. Пракса апелационих тела и панела СТО, пак, указује да став о конституционалном карактеру норми које су настале у оквиру система Светске трговинске организације није наишао на прихватање. Такав став заступљен је и подржан у једном делу правне теорије. Питање „за и против“ конституционалног карактера права СТО свакако је значајно као сигнал процеса превазилажења поделе на међународно и национално право, барем када је реч о нормама којима се уређују међународни економски односи. Истовремено, мора се указати на чињеницу да се у овом тренутку, уместо о конституционалном карактеру права Светске трговинске организације, пре може говорити о његовом „потенцијалу за конституционализацију“. Реализација тог потенцијала зависиће од правца и динамике општих тенденција развоја међународних односа, које, као и увек, утичу и на нормативни оквир међународне економске размене.

7. Начело највећег повлашћења у праву Светске трговинске организације: пример члана I:1 Општег споразума о царинама и трговини / Предраг Н. Цветковић, У: Право и привреда. - Београд : Удружење правника у привреди Србије, 2010. - год. 47, бр. 4-6 (2010), стр. 391-404. ISSN 0354-3501; категорија M52-рад у часопису националног значаја.

Теза аутора је да је принцип највећег повлашћења (е. „*Most Favoured Nation Principle*“-*MFN*) садржан у члану I:1 *GATT*-а један је од стубова на којима почива Светска трговинска организација и мултилатерални трговински систем који она институционално отелотворује. У пракси, међутим, највећи број држава чланица СТО учествује у интеграционим процесима манифестованим у форми међународних (мултилатералних, регионалних) споразума, и неретко праћених установљавањем одговарајућег институционалног оквира, што указује на значајно ограничење деловања овог начела. И поред тога, *MFN* начело неизоставни је инструмент остваривања принципа слободне трговине и мултилатерализације међународног трговинског система. Одредба члана I:1 *GATT*-а која садржи обавезу поштовања начела највећег повлашћења, има се читати у кључу који је постављен правилном недискриминације: дакле, сви производи морају се третирати једнако, без обзира на њихово порекло. Тиме се установљава једнакост могућности за увоз или извоз робе из или у државе чланице СТО. Забрана дискриминаторног поступања односи се и на *de jure* и на *de facto* дискриминацију. *De jure* дискриминација спроводи се путем мера које су засноване и примењују се према критеријуму порекла (е. „*origin based measures*“); *de facto* дискриминација обухвата неравноправан третман до кога долази применом мера које се *prima facie* сматрају неутралним у погледу порекла (е. „*origin neutral measures*“), али имају фактичко дискриминаторно дејство. Садржину и домет примене *MFN* начела одређују панели и Апелационо тело СТО, у складу са околностима конкретног случаја.

8. О споразумима државе и страног инвеститора / Предраг Цветковић, У:

Годишник на Правниот факултет “Јустинијан први” : во чест на Стрезо Стрезовски. – Скопје : Правни факултет, 2005. – Стр. 830-848. ISSN 0583-5062 2005; **категорија M51 - рад у водећем часопису националног значаја**

У савременој пракси страних инвестиција уобичајено је да државе или ентитети које контролише држава улазе у уговорне односе са страним инвеститором (тзв. „*investor-state agreements*“). У прво време, преовлађујућа форма ових споразума био је споразум о концесији, чија је карактеристика доминација интереса страних инвеститора у односу на интересе државе рецептора (домаћина) капитала. У другој половини прошлог века, споразуме о концесији заменили су такозвани „дијагонални споразуми“, базирани на равнотежи интереса инвеститора и државе домаћина. Виши ниво вероватноће да држава домаћин „интервенише“ у уговорном односу са страним инвеститором, који постоји код нове генерације „дијагоналних споразума“ у односу на класични концесиони споразум, условио је „интернационализацију“ ових споразума. Према теорији „интернационализације“; правни аспекти ових споразума требало би да буду уређени правилима и принципима меѓународног порекла. Тиме се правни однос који генерише страна инвестиција транслатује из поља искључивог утицаја државе домаћина у поље деловања меѓународних норми. Два су основна приступа у примени теорије интернационализације: екстензивни и рестриктивни. Екстензивни приступ води примени меѓународних правних правила на споразуме државе и инвеститора, чак и када одредба о меродавном праву предвиђа да се правни поредак државе домаћина примењује на регулисање ових споразума. Са друге стране, прихватање рестриктивног приступа има за резултат примену меѓународних правила и норми само у случају када правила меродавног националног права не уређују одређено питање инвестиционог односа, односно уколико су правила меродавног права супротна општим правним принципима.

9. **За спогодбите меѓу државата и странски инвеститор** / Предраг Н. Цветковић/ У: Годишник на Правниот факултет „Јустинијан први“ : во чест на Стрезо Стрезовски. – Скопје : Правен факултет “Јустинијан први”, 2006. – Том 41 (2004/2005), стр. 830-862, ISSN 0583-5062; **категорија M51 -рад у водећем часопису националног значаја**

Реч је о преводу на македонски језик чланка наведеног под редним бројем 8.

10. **Уговор о грађењу у меѓународном промету** / Александар Ћирић, Предраг Цветковић, У: Правна ријеч. – Бања Лука : Удружење правника Републике Српске, 2008. – Бр. 14 (2008), стр. 475-501, ISSN 1840-0272; **категорија M51 -рад у водећем часопису националног значаја.**

Аутори заступају став да уговор о грађењу својим општим карактеристикама, пре свега обимом ангажованих економских ресурса, као и вишим нивоом надзора државе над његовом реализацијом, представља предмет сталног интересовања правне струке. Разлог таквог интересовања лежи у чињеници да овај уговор, осим што ангажује класична питања већине уговора трговинског промета, мора бити у складу са административним оквиром прописаним за његово закључивање и извршење. Наведени административни оквир последица је значаја градње као економске делатности, како за националне, тако и за меѓународну привреду.

Елеменат иностраности код уговора о грађењу утиче на садржину и форму овог уговора, имплицирајући при томе интерес не само више суверенитета, већ и међународних форума за његово регулисање. У раду се након предметног одређења уговора, анализирају карактеристични приступи међународних извора у односу на регулисање овог уговора у различитим етапама (предуговорна фаза, фаза закључења, уговорна и постуговорна фаза), уз апстраховање заједничких елемената овог регулисања.

11. Увод у право Светске трговинске организације / Предраг Цветковић; У: Правни живот : тематски број. Право и време. - Београд : Удружење правника Србије, 2009.- Год. 58, том 4, бр. 12 (2009), стр. 767-778.
ISSN 0350-0500; **категорија М51 -рад у водећем часопису националног значаја**

У раду се подвлачи значај и карактеристике структуре извора права Светске трговинске организације. Разноврсност и комплексност ових извора индицира и разлику у њиховој природи и месту у правној хијерархији. Извори права СТО јесу, на првом месту, споразуми из оквира Светске трговинске организације. Кључна подела ових споразума остварује се према критеријуму (не)постојања надлежности тела из СТО система решавања спорова за њихово спровођење. Према овом критеријуму, извори права СТО деле се на изворе у ужем и ширем смислу. Прве чине споразуми из система СТО чије спровођење може бити предмет процедуре пред панелима и апелационим телима из система СТО (е. „*covered agreements*“; даље и: „обухваћени“ споразуми). Извори СТО у ужем смислу, дакле, ограничени су на „обухваћене“ споразуме. Другу групу извора (право СТО у ширем смислу) чине споразуми који јесу донети у оквиру СТО, али спровођење (на овим споразумима заснованих) права и обавеза не може бити предмет захтева пред СТО панелима и апелационим телима. Правни режим СТО стога се у доктрини карактерише као хибридан: извори права СТО дефинисани су „обухваћеним“ споразумима (СТО право у ужем смислу), а интерпретативни елементи (СТО право у ширем смислу) служе као његов комплемент.

12. Економије балканских земаља у процесу регионалне и европске Интеграције /Милорад Божић, Срђан Голубовић, Предраг Цветковић У: Културни и етнички односи на Балкану. – Ниш : Филозофски факултет, Институт за социологију, 2006. – Стр. 17-55. *ИСБН* 86-7379-107-3; **категорија М44 - рад у тематском зборнику водећег националног значаја.**

Полазна претпоставка рада је да су глобализација, регионализација и евроинтеграција постали мегатрендови у развоју економије и друштва, од чијег дејства нису изузете ни земље Балкана. Регионализација и евроинтеграција Балкана требало би да допринесу убрзању решавања његових бројних привредних и политичких проблема. Уз развој међусобног поверења и сарадње, важно је да приверде балканских земаља буду растерећене прошлости и окренуте будућности. При томе се мора имати у виду да се ради, по много чему, о специфичном економском, политичком и социолошком подручју, које својом структуром и географским положајем има утицај на дешавања у оквирима шире магнитуде.

13. Усаглашавање пословног уговорног права Србије са међународним

изворима / Александар Ђирић, Предраг Цветковић У: Функционисање правног система Републике Србије : зборник радова. – Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2006. – Стр. 261-273. ISBN 86-7148-067-4; категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

Неспорну тезу да процес глобализације економских односа захтева одговарајуће усклађивање правног оквира, аутори анализирају кроз визуру утицаја тог процеса на правни режим привредног уговорног права. Решења међународних докумената неумитно утичу не само на режим међународних привредних уговора односне државе (скстерна унификација), већ и на изједначавање националног привредног уговорног права са правилима међународног карактера (интерна унификација). Општи извори међународног привредног права (Бечка конвенција, Принципи европског уговорног права, *UNIDROIT* принципи за међународне трговачке трансакције), засновани су на копромису континенталног и англосаксонског права. Овакав ексективни концепт општих извора међународног привредног уговорног права изазов је за све државе које спроводе процес како интерне, тако и екстерне унификације. Резултат овог процеса може бити усвајање правних концепција које се не могу наћи у националном правном наслеђу. Изузетак од тога није ни облигационоправни режим Републике Србије. За његово усаглашавање са решењима међународних докумената целисходно је и погодно користити два метода, који се већ сада могу идентификовати из досадашњег процеса усклађивања овог режима са решењима међународних докумената: а) суплементирање правног режима предвиђеног домаћим прописима приступањем изворима међународног карактера, и б) селективно или потпуно инкорпорисање престижних међународних извора у норме домаћег законодавства. Мера успеха у овом процесу у великој је мери детерминисана и политичким разлозима. Перспектива приступања ЕУ свакако ће олакшати одступање од традиционалних правних концепција и помоћи ће усаглашавању уговорног права Републике Србије са нормама међународних правних извора. Истовремено, такво усаглашавање мора бити критичко, у складу са економским потребама и захтевом очувања правне традиције и конзистентности уговорно-правног режима Републике Србије.

14. Хармонизација регулаторног оквира енергетског сектора земаља западног Балкана / Предраг Цветковић, Срђан Голубовић, У: Балкан у процесу евроинтеграције : структурне промене и култура мира. – Ниш : Филозофски факултет, 2007. – Стр. 29-54. ISBN 86-7379-122-7; категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

Предмет овог коатурског рада је хармонизација правног оквира сектора енергетике земаља Западног Балкана, као кључног чиниоца функционисања националних економија. Карактеристике усаглашавања правних правила применљивих на уређивање енергетског сектора, када је реч о овим државама, суштински опредељује чврст и дефинисан политички став да је њихова будућност неповратно везана за јачање односа са Европском унијом, уз јасну перспективу чланства у њој. Стога су норме права ЕУ по својој суштини водич и предмет поређења којим се земље Западног Балкана воде приликом правног уређивања односа из области енергетике. Значајан корак ка усаглашавању регулаторног оквира енергетског сектора ових земаља са правом ЕУ је Споразум о оснивању

енергетске заједнице земаља Југоисточне Европе. Полазећи од горе наведених премиса, у раду се најпре анализирају релевантне норме права ЕУ, а потом и одредбе Споразума о стварању енергетске заједнице којим се обезбеђује суштинска имплементација комунитарног права, те дефинишу улога и надлежност институција којима је поверен задатак остваривања и контроле те имплементације и њене динамике.

15. Битна повреда уговора о општим изворима међународног привредног уговорног права / Александар Ђирић, Предраг Цветковић У: Актуелна питања грађанске кодификације : зборник радова / /уредници Радмила Ковачевић-Куштримовић, Мирослав Лaziћ. – Ниш : Правни факултет, 2008. – стр. 233-254. ISBN 978-86-7148-086-4; категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

Став аутора је да појам и карактеристике института битне повреде уговора у општим изворима међународног привредног уговорног права (Конвенцији УН о уговорима о међународној продаји робе; *UNIDROIT* начелима међународних трговачких уговора и Начелима европског уговорног права), показују да је реч о примеру здравог и на разумном компромису заснованог усаглашавања концепција континенталне и англосаксонске правне цивилизације. Ово усаглашавање резултирало је стварањем концепције која има карактер „*sui generis*“ решења у односу на познате приступе националних правних система. Дефинисање битне повреде уговора у Конвенцији, *UNIDROIT* начелима међународних трговачких уговора и Начелима европског уговорног права у форми правног стандарда, отворило је простор за његову креативну интерпретацију. Из анализе доступних тумачења, закључује се да су арбитри у процењивању испуњења услова постојања битне повреде уговора, били вођени двојаким приступом: а) услови за раскид уговора, а самим тим и услови постојања битне повреде уговора, имају се тумачити рестриктивно, у складу са принципом *in favorem contractus*: раскид уговора без остављања накнадног рока могућ је, дакле, само као изузетно правно средство на страни уговарача верног уговорним одредбама; б) уважавање природе међународног привредног уговорног права које „слуша једнако колико и говори“, односно, креира еквилибријум између онога што је реална потреба пословног живота, са једне, те неопходности очувања кохерентности правног система који се на уговоре примењује, са друге стране (у овом случају општих извора међународног привредног уговорног права). Арбитраже, као процесно-правни сегмент међународног трговинског, па и међународног привредног уговорног права, морају уважавати чињеницу да су његови извори засновани не само на начелу „апстраховања заједничких принципа“ (приступ „*de lege lata*“), већ и на потреби стварања целисходног правног система који антиципира будући, доказано динамичан, развој међународних привредних односа (приступ „*de lege ferenda*“). Тумачење одредби општих извора међународног привредног уговорног права о битној повреди уговора, дакле, иде у правцу елиминисања могућности настанка правне „ортодоксије“, уз остављање слободе интерпретације у складу са околностима конкретног случаја.

16. Изазови и дилеме “источног проширења” Европске уније / Предраг

Цветковић, У: Балкан у процесу евроинтеграције : концепције развоја и социјалне импликације. – Ниш : Филозофски факултет, 2008. – Стр. 111-118. ISBN 86-7379-159-3, категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

У овом раду, аутор даје оквирну анализу последица проширења ЕУ, спроведеног 2004. и 2007. године (тзв. „Источно проширење“). Овај процес суочава се са тешкоћама и изазовима на три нивоа: универзалном, европском и националном. Уз генералне напомене о наведеним изазовима у светлу положаја нових држава чланица, аутор идентификује базичне дилеме у креирању начелне политике ЕУ према новопримљеним државама. При томе, имајући у виду реални капацитет ових држава да одговоре на изазове чланства у Унији, аутор у предмет истраживања укључује питања попут: начина остваривања баланса између принципа социјалне солидарности и начела конкуренције; установљавање стратешког приступа у процесу пуног укључивања нових држава чланица у монетарни систем ЕУ; прихватање „политичког менталитета“ Уније од стране нових држава чланица.

17. Услови надлежности ICSID Центра за решавање инвестиционих спорова/Предраг Цветковић, У: Међународно приватно право и заштита страних инвеститора //уредник Снежана Миладиновић/. – Подгорица : Правни факултет, 2008. – стр. 57-82, ISBN 978-86-509-0047-5, категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

Центар Светске банке за решавање инвестиционих спорова (*ICSID* центар) прихваћен је као релевантан форум у највећем броју билатералних споразума о заштити и третману страних инвестиција (е. „*Bilateral Investment Treaties*“). Кључни циљ оснивања Центра било је дефинисање и примена јасних правних критеријума за решавање инвестиционих спорова, с крајњом сврхом деполитизације процедуре у којој се решава о правима и обавезама страних инвеститора, са једне, и државе домаћина (рецептора) капитала, са друге стране. Описана сврха могла се остварити само путем посебно структурираног процедуралног механизма, који кореспондира са карактеристикама и посебном природом инвестиционих спорова. Истовремено, стварање ефикасног процедуралног оквира за инвестиционе спорове условило је ограничење надлежности Центра на спорове у којима је држава која је страна у спору истовремено и страна уговорница Конвенције којом је основан *ICSID* центар, а инвеститор правно лице са националношћу (или физичко лице са држављанством) једне од страна уговорница наведене Конвенције. Из прецедената *ICSID* арбитража закључује се да је *ICSID* арбитража екстензивно интерпретирала „*ratione materiae*“ и „*ratione personae*“ услове надлежности, у складу са начелом „*in favorem jurisdictionis*“.

18. Извори права Светске трговинске организације и њихов значај за државе у транзицији / Предраг Н. Цветковић, У: Балкан у процесу евроинтеграције : 20 година транзиције //Зборник припремили и уредили Милорад Божић, Срђан Голубовић/. – Ниш : Филозофски факултет, 2009. – 261 стр. ; 24 cm. – (Едиција Балканске студије ; књ. 4). – Стр. 137-161. ISBN 978-86-7379-183-8; категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

Аутор, након констатације о комплексности структуре извора права Светске трговинске организације, улази у анализу хијерархије његових извора. Разноврсност ових извора индицира и разлику у њиховој природи и месту у правној хијерархији. Извори права СТО јесу, на првом месту, споразуми из оквира Светске трговинске организације. Кључна подела ових споразума остварује се према критеријуму (не)постојања надлежности тела из СТО система решавања спорова за њихово спровођење. Према овом критеријуму, извори права СТО деле се на изворе у ужем и ширем смислу. Прве чине споразуми из система СТО чије спровођење може бити предмет процедуре пред панелима и апелационим телима из система СТО (е. „covered agreements“; даље и: „обухваћени“ споразуми). Извори СТО у ужем смислу, дакле, ограничени су на „обухваћене“ споразуме. Другу групу извора чине споразуми који јесу донети у оквиру СТО, али спровођење (на овим споразумима заснованих) права и обавеза не може бити предмет захтева пред СТО панелима и апелационим телима. Процес усклађивања правних система држава у транзицији и права СТО комплементаран је, барем када се ради о земљама Западног Балкана, хармонизацији националних правних правила са правом ЕУ (при чему је хармонизација само део ширег евроинтеграционог процеса). Поједине од мера које су услов приступања СТО дефинисане су и спроводе се, такође, под „кишобраном“ регионалних трговинских споразума (полут ЦЕФТА споразума), а друге су, пак, резултат спровођења споразума о придруживању Унији. „Правни“ утицај чланства у СТО на регулаторни оквир држава чланица јесте повећање ефикасности управљања, посматрано кроз јачање (правног) статуса институција и јасног разграничавања њихових овлашћења, уз безусловно поштовање владавине права, што је од посебног значаја за државе у транзицији које имају тешкоћа у спровођењу тзв. „институционалних реформи“. Чланство у СТО доводи до квалитативне промене парадигме институционалне политике држава чланица у различитим секторима, што је, у крајњем, резултат одговарајућег политичког избора заснованог на свести о потреби поштовања обавеза заснованих на СТО споразумима као услову равноправног учешћа националних привреда у међународној економској размени.

19. Правни режим државне помоћи у Европској унији и Светској трговинској организацији / Предраг Цветковић, Небојша Раичевић У: Право Републике Србије и право Европске уније - стање и перспективе. Св. 2 / уредници Наташа Стојановић, Срђан Голубовић/. - Ниш : Правни факултет, Центар за публикације, 2009. - Стр. 537-570. ISBN 978-86-7148-099-4. **категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.**

Аутори препознају питање значаја владиних финансијских доприноса националним предузећима као једну од чворишних тачака изградње ефикасног, предвидљивог, на правним принципима заснованог и економски рационалног наднационалног трговинског система, било да је тај систем димензиониран као глобалан (што је случај са СТО), било да је смештен у регионалне оквире (пример ЕУ). Између ова два система третмана државне помоћи (терминологија ЕУ) и субвенција (терминологија СТО) постоје значајне сличности, али и не сасвим занемарљиве разлике. Дефиниције појма субвенције/државне помоћи права СТО и ЕУ суштински конвергирају једна другој. *Изузетак у овом смислу јесте што ЕУ,*

условом да државна помоћ, да би била квалификована као *contra legem*, мора бити дата „на терет јавних средстава“, суштински проширује спектар мера које се могу сматрати дозвољеним облицима државне помоћи. У поређењу са оваквим приступом, право СТО је оштрије: хипотетички, мера која је дозвољена према праву ЕУ (с обзиром да није спроведена на „терет јавних средстава“), може бити предмет оспоравања пред панелима и апелационим телима СТО, односно разлог за увођење компензаторних мера других држава чланица Светске трговинске организације. Овакав резултат је унеколико парадоксалан, с обзиром да би се очекивало да ЕУ, као „ужа интеграција“, има стриктнија правила него СТО, која би, као глобална организација, требало да плати вишу „цену компромиса“ приликом изналажења прихватљивог баланса у постуку усаглашавања правних концепција. Још значајнија разлика између права СТО и ЕУ постоји у поступку контроле субвенција (државне помоћи), односно утврђивања да ли се ради о допуштеним мерама или мерама које су противне важећим правилима једне или друге организације. Према праву СТО, све мере које се могу подвести под појам субвенције су, ако нису забрањене, начелно оспоравајуће, те могу бити разлог за увођење компензаторних дажбина од стране других држава уговорница, или основ за покретање поступка оспоравања мере пред панелима и апелационим телима СТО (од 1999. године искључена је могућност постојања „неоспоривих субвенција“). О томе да ли је мера у питању „забрањена субвенција“, односно да ли производи „штетан ефекат“ (у случају „оспоривих“ субвенција), процена се врши *ex post facto*. Овакав приступ резултира вишим нивоом правне несигурности, односно непредиктабилношћу исхода: одлука о томе да ли је субвенција у питању, односно компензаторна мера којом се на (претпостављену) противправност субвенције одговара, у крајњем је суштински остављена панелима и апелационим телима (ово важи и за случај увођења компензаторних мера: у случају оспоравања њихове оправданости, терет одлучивања пребациће се на СТО панеле и апелациона тела). Насупрот *ex post facto* приступа СТО, у ЕУ се претежно користи претходна (*ex ante*) процена мере којом се пружа државна помоћ. Ову процену врши Комисија. Та је процена екстензивна и претходи имплементацији. Тиме се спречавају штетни ефекти мере државне помоћи која није у складу са правилима ЕУ.

20. Остваривање равнотеже између начела слободе трговине и јавноправних интереса: пример права Светске трговинске организације, Предраг Цветковић, У: Актуелне тенденције у развоју и примени европског континенталног права: тематски зборник радова. Св. 2. - Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2010. - Стр. 387-420, ISBN 978-86-7148-119-9; категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

Полазна премиса аутора је да је примарни циљ Светске трговинске организације, као институционалног оквира мултилатералног трговинског система, остваривање начела слободе трговине. При томе се нужно указује да се споразуми из система СТО и правни систем њима креиран не могу окарактерисати као „библија неотграничене слободне трговине“. У стварности, њихов је циљ стварање јасно структурираног, функционалног и ефикасног начина да се вредности слободне трговине остваре правично и принципно. Да би се овај циљ остварио, право СТО садржи механизме установавања равнотеже између начела слободе трговине

са потребом уважавања политичке, социјалне и економске реалности. Пример одредби које су инструменти функционалног баланса између начела слободне трговине и других, јавноправних интереса, јесу одредбе члана XX Општег споразума о царинама и трговини (*GATT*) и члана XIV *bis* Општег споразума о трговини услугама (*GATS*), којима се уређују општи, на потреби заштите јавноправних интереса засновани изузеци од примене правила и принципа ових споразума, те чланови XXI *GATT*-а и XIV *bis* *GATS*-а, чије одредбе уређују изузетке од примене релевантних *GATT* и *GATS* правила заснованих на потреби заштите безбедности држава чланица. Наведене одредбе разликују се: по обиму одступања од релевантних *GATT* и *GATS* правила (поједине допуштају одступање од свих осталих одредби *GATT*, односно *GATS* споразума; друге такво одступање ограничавају само у односу на поједине норме ових споразума); према временском оквиру важења (одређени изузеци су трајни, а неки временски ограничени); по кругу субјеката који су легитимисани да се на ове изузетке позову (право на коришћење одређених изузетака имају све, а других само поједине државе чланице). Опште ограничење за примену ових изузетака је принцип пропорционалности, схваћен као обавеза одржања баланса између прокламованог јавноправног циља одређене регулаторне мере и начина на који се тај циљ реализује. Заједничка карактеристика свих изузетака је да се њима дозвољава државама чланицама да, уз испуњење јасно дефинисаних услова, усвоје, спроведу и одрже легислативне мере којима се промовишу и штите јавноправне вредности и интереси, чак и када су те мере ненконзистентне са суштинским обавезама које су ове државе преузеле приступањем СТО. У ситуацијама које изузеци из наведених чланова *GATT* и *GATS* споразума регулишу, јавноправни интереси имају приоритет над начелом слободне трговине.

21. Остваривање равнотеже између начела слободне трговине и јавноправних интереса: пример права Светске трговинске организације / Предраг Цветковић, У: Актуелне тенденције у развоју и примени европског континенталног права : Зборник сажетака. - Ниш : Центар за публикације Правног факултета, 2010. - Стр. 114; ISBN 978-86-7148-112-0; (Објављени сажетак рада наведеног под редним бројем 21); категорија М44 рад-у тематском зборнику водећег националног значаја.

22. Однос комунитарног права и права Светске трговинске организације: основна разматрања / Предраг Цветковић У: Међународна конференција Регионална сарадња у области грађанског судског поступка са међународним елементом. - Бања Лука : Правни факултет, 2009. - Стр. 250-271, ISBN 978-99938-50-36-6; категорија М33-саопштење са међународног скупа штампано у целини.

У раду се однос права Светске трговинске организације и права ЕУ карактерише као форма „опрезне коегзистенције“. Процес дефинисања принципа на којима се базира уређење овог односа често се користи у функцији средства одмеравања и узајамног тестирања системских лимита Светске трговинске организације и Европске уније. Катализатор овог одмеравања је принцип директног дејства. При томе, Европски суд правде ипоказује флексибилност, допуштајући

директно дејство под одређеним условима. Чињеница је, међутим, да у одређеним сегментима не постоји конзистентност приступа Суда, која се не може приписати ничем другом до политичком утицају који он трпи. Стога се може узети као тачна констатација да је питање признања директног дејства увек, па и у случају статуса права СТО у правном систему ЕУ, у својој суштини дилема политичког карактера: стога „одлука којом се она разрешава мора бити политичка“. Од оснивања Светске трговинске организације, између Женева и Луксембурга/Брисела води се „неми дијалог“. Резултат овог јединственог процеса је двојак: са једне стране одвија се „СТО-изација“ права ЕУ; са друге стране, пак, јесте тежња Европског суда правде и Суда прве инстанце да примене „комунитаризовану“ верзију права Светске трговинске организације. Без обзира на опрез у односу на изричито признање директног дејства права СТО у комунитарном правном систему, чињеница је да су нормe Светске трговинске организације присутне у правној свакодневници ЕУ, те да се приликом усвајања комунитарних аката свакако води рачуна о суштинским концепцијама које су заступљене у коресподентним СТО нормама (у чијем је креирању учествовала и сама Европска унија). Уз то, нормe СТО Унија преузима и инкорпорира у сопствене међународне споразуме које закључује у циљу подршке трговинској либерализацији, чиме се позитивно утиче на даље установљавање једнаких могућности актера међународног тржишта. У светлу постојећих околности, може се закључити да је систем примене права СТО у комунитарном поретку брижљиво подешен да би се очувао политички баланс унутар Уније.

23. О праву Светске трговинске организације: асиметрија права и обавеза као кључна детерминанта / Предраг Цветковић У: Теме. – Ниш : Универзитет, 2009. – Бр. 2 (2009), стр.493-509, ИССН 0353-7919; категорија М24-рад у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком.

У раду се износи теза да је тензија између два сегмента нормативног система СТО (систем колективних и путем *МФН* клаузуле мултилатерализованих обавеза, које се штите спровођењем дистрибутивне правде, са једне стране; индивидуална права државе на одступање од СТО споразумима утврђених, мултилатерализованих обавеза, са крајњом последицом спровођења корективне правде, са друге стране), у праву СТО, решена одрживим компромисом између асиметричних (по дејству и спроводљивој правди) обавеза и права држава чланица. Овај избалансирани приступ сасвим је оправдан. Наиме, преовладавање „колективистичког/мултилатерализованог“ приступа праву СТО (који би даље водио доминацији дистрибутивне правде), имало би за директну последицу право држава чланица да, без постојања посебног правног интереса, покрену поступак пред СТП панелима у циљу оспоравања понашања било које друге државе чланице СТО, којим се крши (мултилатерализована) обавеза заштите „интереса очекивања“. Правни систем СТО ограничава овакву могућност и тиме делимично „релативизује“ мултилатерални карактер обавеза држава чланица СТО. Заснована на интересима својих држава чланица и функционално кључна институција установљавања режима међународних економских односа, Светска трговинска организација мора своје активности засновати на консензусу који не сме бити нити наметнут, нити математички утврђена „средња мера“ супротстављених интереса, већ резултат усаглашених основа за остваривање узајамно прихватљивих циљева.

У томе лежи *ratio* кориговања принципа мултилатерализације обавеза (праћених спровођењем дистрибутивне правде) путем индивидуалних права на одступање од тако дефинисаних обавеза (уз спровођење корективне правде). Тиме се утиче на функционисање националних регулатора система и економских субјеката. Први, вођени аксиомом неопходности учешћа националних привреда у међународној размени те, следствено томе, и у раду СТО као генератору глобалног нормативног оквира те размене, морају „самоцензурисати“ циљеве и средства националних политика у складу са правилима међународног права (права СТО). Национални регулатори, при томе, имају поуздање у заштиту њиховог „интереса очекивања“ да ће друге државе чланице такође поштовати преузете обавезе. Економски оператери ће, пак, слободније ступати у пословне односе са партнерима ван граница сопствене државе, сигурни у поступање не само своје, него и влада држава у којима обављају привредну активност или са чијим субјектима остварују одређене економске интересе.

24. Criteria for an Offer : Remarks on the Manner in which the PECL May Be Used to Interpret or Supplement Article 14 CISG / Predrag Cvetković

U: An International Approach to the Interpretation of the UN Conferention on Contracts for the International Sale of Goods.../ Edited by John Felemegas. – Cambridge : Cambridge UP, 2007. –Str. 295-301, ISBN 978-0-521-86872-3; категорија M14- рад у тематском зборнику међународног значаја.

У свом раду аутор анализира могућност да Начела европског уговорног права, као документ „мекког нормативитета“, буду искоришћена у функцији интерпретативног алата за тумачење одредбе члана 14. Конвенције УН о уговорима о међународној продаји робе (Бечка конвенција), којим се уређује заључивање уговора путем класичног модела понуде и прихвата. Након идентификације услова постојања *animus contrahendi* као заједничког елемента правила о понуди и прихвату у Начелима и Бечкој конвенцији, аутор се осврће на специфичности и разлике ових извора у делу регулисања правног значаја и режима понуде и прихвата понуде као механизма закључења уговора. Наведене су разлике, пре свега могућност да понуде упућене јавности сматрају понудом у Начелима, али не и у Бечкој конвенцији. Разлика у правном режиму наведеног питања резултат је, став је аутора, неподударности намераваног поља примене анализираних докумената: Начела су структурирана као скуп правних правила за уређивање режима закључења уопште, док је Бечка конвенција искључиво документ за регулисање правних односа које генерише међународна продаја робе.

В) ИНДЕКС ЦИТИРАНОСТИ (изабрани цитати)

1. Kristian Maley, „The Limits to the Conformity of Goods in the United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods (CISG), rad u: 12 International Trade&Business Law Review, 82, strana 46-127(<http://heinonline.org>):članak pod rednim brojem 24 (citiran u napomeni 203 na strani 112);

2. Schlechtriem/Schwenger, Kommentar zum Einheitlichen UN-Kaufrecht, Das Übereinkommen über Verträge über den Internationale Warenkauf, Verlag C.H. Beck

München, 2008, ISBN 978 3 406 57549 5: чланак под редним бројем 24 (цитиран у делу II и наведен у списку коришћене литературе);

3. **Александар Љ. Ђурић**, *Међународно трговинско право-Општи део*, Ниш, 2010, ISBN 978-86-7148-106-9: чланак под редним бројем 23 (цитиран у напомени 413 на страни 279; оп. ит цнапомена 428 на страни 291), - чланак под редним бројем 11 (цитиран у напомен 441 на страни 302);

4. **Vladimir Pavić, Milena Đorđević**, „Primena Bečke konvencije u arbitražnoj praksi Spoljnotrgovinske arbitraže pri Privrednoj komori Srbije”, u : *Pravo i privreda. – Beograd : Udruženje pravника u privredi Srbije, 2008. – Br. 5-8 (2008), str. 572-617. ISSN 0354-3501. Цитиран је: чланак „Тумачење уговора о међународној продаји робе : улога принципа добре вере и проблем “међународне” интерпретације / Предраг Цветковић, У: Право и привреда. - Београд : Удружење правника у привреди СЦГ, 2001. - Бр. 5-8 (2001), стр.966-979, ИССН 0354-3501 (цитиран у: напомени 50 на страни 586; напомени 55. на страни 587); монографија Међународно трговинско право : стручни есеји / Александар Ђурић, Предраг Цветковић. - Ниш : Правни факултет, Центар за публикације Правног факултета, 2001. - 484 стр. ; 24 цм, ISBN 86-7148-027-5 (цитирана у напомени 77 на страни 594.);*

5. **Мaja Stanivuković**, „Kišobran” klauzula u bilateralnim investicionim sporazumima (BITs), rad u : *Međunarodna konferencija Regionalna saradnja u oblasti građanskog sudskog postupka sa međunarodnim elementom. - Banja Luka: Pravni fakultet, 2009. – str. 32-56; ISBN 978-99938-50-36-6, дисертација „Међународноправна заштита страних инвестиција од некомерцијалних ризика”, одбрањена на Правном факултету у Нишу 6. априла 2005. године (цитирана у напомени 2 на страни 33 и напомени 3 на страни 34);*

6. **Petar Đundić**, *Odredbe o eksproprijaciji u dvostranim ugovorima o zaštiti stranih ulaganja, rad u: Međunarodna konferencija Regionalna saradnja u oblasti građanskog sudskog postupka sa međunarodnim elementom. - Banja Luka: Pravni fakultet, 2009. – str. 100-124; ISBN 978-99938-50-36-6, disertacija „Međunarodnopravna zaštita stranih investicija od nekomercijalnih rizika”, odbranjena na Pravnom fakultetu u Nišu 6. aprila 2005. godine (citirana u napomeni 24. na strani 105 i passim).*

Г) УЧЕШЋЕ У ПРОЈЕКТИМА

Кандидат др Предраг Цветковић био је:

1. руководилац и координатор Пројекта установљавања ГЕМПУС дипломских академских студија у области европских интеграција (2006-2009);
2. Истраживач-сарадник на макро-пројекту Министарства за науку Републике Србије „Културни и етнички односи на Балкану – могућности регионалне и европске интеграције“ (Пројекат 1310) у периоду март 2003-август 2005. године.

ОСТВАРЕНИ РЕЗУЛТАТИ У РАЗВОЈУ НАУЧНО-НАСТАВНОГ ПОДМЛАТКА НА ФАКУЛТЕТУ

1. Кандидат Цветковић ангажован је као наставник на основним академским и дипломским академским студијама права на Правном факултету Универзитета у Нишу на следећим предметима: Међународно трговинско право, Право спољне трговине и страних инвестиција и Туристичко право на основним академским студијама; Саобраћајно право и Право осигурања на дипломским академским студијама.

2. Почевши од примене новог наставног плана докторских академских студија права, кандидат Цветковић распоређен је и држао је наставу у школској 2008/09 и 2009/10 години на предметима: Међународно трговинско право, Право спољне трговине, Право страних инвестиција и Универзалне и регионалне међународне економске организације.

3. Кандидат Цветковић био је:

3.1. ментор и коментор три приступна рада и члан Комисије за полагање четири приступна испита (приступни рад и приступни испит замењују испит и рад на дипломским академским студијама права-мастер студијама-кандидатима који су основне студије окончали по раније важећем плану и програму који није предвиђао мастер студије);

3.2. члан комисије за полагање три усмена испита на докторским студијама права и два квалификациона испита за упис на докторске студије права;

3.3. ментор једног семинарског рада на докторским студијама права и једног научног чланка као дела предиспитних обавеза студената докторских студија права.

4. Кандидат Цветковић био је члан Комисије за оцену испуњености услова кандидата и научне заснованости и подобности теме за израду магистарске тезе по претходно важећем плану и програму последипломских студија.

5. Рад кандидата др Предрага Цветковића студенти су оценили одличним процечним оценама приликом евалуације наставника и сарадника, у периоду од када студенти имају такву могућност евалуације.

IV

ДОПРИНОС ШИРОЈ АКАДЕМСКОЈ И ДРУШТВЕНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Кандидат, др Предраг Цветковић, је обављао дужности:

1. Члана Савета Правног факултета у Нишу у два мандата (2004-2006 и 2006-2008);

2. Потпредседника Комитета за професионалну етику Универзитета у Нишу (2008-2010).

Доц др Предраг Цветковић обавља следеће функције:

1. Продекана Правног факултета у Нишу (2010-);

2. Помоћника Градоначелника града Ниша за међународне економске односе и стране инвестиције (2008-);

3. Председника Управног одбора Обласне развојне асоцијације - ОРА „ЈУГ“ (2009-);
4. Арбитра на листи арбитра Спољнотрговинске арбитраже при Привредној комори Србије у Београду (2009-) и
5. Члана тима за заступање Републике Србије у инвестиционим споровима (2010-).

V

МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ЗА ИЗБОР

1. МИШЉЕЊЕ О НАУЧНО-СТРУЧНОМ РАДУ

Увидом у научно-стручни рад кандидата др Предрага Цветковића, може се констатовати да је реч о веома плодном правном писцу и истраживачу, посебно препознатљивом по три основна поља интересовања: међународно привредно уговорно право; међународно-правни режим страних инвестиција и правни систем права Светске трговинске организације. Радом на актуелним темама и обрадом недовољно истражених правних феномена, кандидат је показао висок степен истраживачке знатижеље, истрајности у раду, као и изузетан смисао за аргументовано закључивање. Посебно истичемо његову изражену способност да, на основу марљиво селектоване и зналачки обрађене грађе, антиципира даљи развој међународно-правног регулисања појединих питања из области које су предмет његовог научног интересовања. Највећи део радова кандидата, по свом квалитету, представља незаобилазно штиво, за истраживаче који се на било који начин баве, или ће се бавити, одговарајућом тематиком. Таква оцена је показатељ утицаја његовог рада на даљи развој научне области, у којој се оправдано очекују његова даља и још већа остварења. Досадашњи научно-стручни рад доц. др Предрага Цветковића представља значајан допринос развоју науке и праксе. О етаблираности кандидата у академској заједници Републике Србије, региона и ширим међународним просторима, сведочи како структура категоризације његових радова, тако и подаци о њиховој цитираности у домаћој и страниј правној литератури. Објављени и оцењени радови кандидата др Предрага Цветковића у потпуности испуњавају услове предвиђене ставом 1-6. члана 29. Правилника о условима, начину и поступку избора у звање наставника Правног факултета у Нишу бр. 01-261/2008. од 24. 01. 2010. године.

На подлози спроведене анализе, **Комисија закључује да је кандидат др Предраг Цветковић, у потребној мери, остварио мерљиве и изузетно вредне резултате у научноистраживачком, стручном и професионалном раду, у смислу члана 7. став. 2 под б) и члана 29. Правилника о условима, начину и поступку избора у звање наставника Правног факултета у Нишу, те да по том критеријуму испуњава све услове за избор у звање ванредног професора.**

2. МИШЉЕЊЕ О ОСТВАРЕНИМ РЕЗУЛТАТИМА У РАЗВОЈУ НАУЧНО-НАСТАВНОГ ПОДМЛАТКА НА ФАКУЛТЕТУ

Имајући у виду чињенице наведене у тач. III овог Извештаја, **Комисија једногласно закључује да кандидат др Предраг Цветковић испуњава услове за**

избор у звање ванредног професора у погледу захтева за доприносом развоју научно-наставног подмлатка, с обзиром да:

а) има у довољној мери неспорно остварене, мерљиве и изузетне резултете у наставном раду, у смислу члана 10. Правилника о условима, начину и поступку избора у звање наставника Правног факултета у Нишу и

б) има константно одличне просечне оцене у процесу евалуације његовог педагошког и наставног рада од стране студената, током периода од када се таква евалуација спроводи.

3. МИШЉЕЊЕ О ИСПУЊЕНОСТИ УСЛОВА ДОПРИНОСА АКАДЕМСКОЈ И ШИРОЈ ДРУШТВЕНОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

1. Комисија на основу података изнетих у тач. IV овог Извештаја једногласно сматра да кандидат др Предраг Цветковић **испуњава услов** за избор ванредног професора дефинисан као захтев за допринос академској и широј друштвеној заједници, у смислу члана 7. ст. 2. тач. 3. и члана 17. Правилника о условима, начину и поступку избора у звање наставника Правног факултета у Нишу.

VI ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР КАНДИДАТА

Полазећи од изнетог мишљења о научном и стручном раду кандидата, његовом доприносу развоју подмлатка, као и доприносу академској и широј друштвеној заједници, описаног у тач. IV овог Извештаја, Комисија за писање Извештаја за избор једног наставника у звање доцент или ванредни професор за ужу Трговинско-правну научну област, сагласно својим овлашћењима, у смислу члана 94. Статута Правног факултета у Нишу и члана 122. Статута Универзитета у Нишу, је једногласно усвојила следећи

ПРЕДЛОГ

1. Кандидат др Предраг Цветковић, доцент Правног факултета Универзитета у Нишу, испуњава све услове за избор у звање ванредног професора, у смислу члана 64. ст. 7. Закона о универзитету Републике Србије, члана 118. ст. 7. Статута Универзитета у Нишу и члана 90. ст. 5. Статута Правног факултета у Нишу.

2. Комисија са задовољством **предлаже Изборном већу Правног факултета у Нишу да донесе одлуку о утврђивању предлога за избор доц. др Предрага Цветковића у звање ванредни професор за ужу Трговинско-правну научну област.**

У Нишу, 03. 11. 2010. године

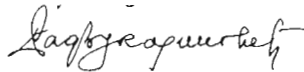
ЧЛАНОВИ КОМИСИЈЕ:

1. Проф. др Александар Ђирић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Нишу, председник

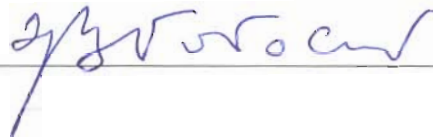
---

2. Проф. др Радован Вукадиновић, редовни
професор Правног факултета Универзитета у Крагујевцу,

---

3. Проф. др Витомир Поповић, редовни професор
Правног факултета Универзитета у Бања Луци
